

A blurred, teal-tinted photograph of a crowd of people walking in a hallway, serving as the background for the book cover.

BASIC CZECH III

**Ana Adamovičová
Milan Hrdlička**

KAROLINUM

Basic Czech III

Ana Adamovičová
Milan Hrdlička

Recenzenti:

doc. PhDr. Karel Šebesta, CSc.

PhDr. Helena Confortiová, CSc.

Vydala Univerzita Karlova

Nakladatelství Karolinum

Praha 2019

Redakce Jana Jindrová

Obálka a grafická úprava Jan Šerých

Sazba studio Lacerta (www.sazba.cz)

Vytiskla tiskárna Nakladatelství Karolinum

První dotisk druhého vydání

© Univerzita Karlova, 2016

© Ana Adamovičová, Milan Hrdlička, 2016

ISBN 978-80-246-3256-8

ISBN 978-80-246-4888-0 (online : pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

Basic Czech III je pokračováním titulů Basic Czech I a Basic Czech II. Skládá se z šesti lekcí (kolem 2000 slov a frází) a metodicky vychází z komunikativního a komparativního přístupu. Učebnice se dá použít jak v intenzivních, tak v dvousemestrálních a jiných kurzech. Je vhodná také pro samostudium. Ke všem cvičením je v příloze k dispozici klíč. Všechna slova a fráze jsou zahrnuty do česko-anglického slovníčku na konci každé lekce.

Probíraný gramatický a lexikální materiál v tomto dílu již přesahuje úroveň znalostí, kterou obvykle nazýváme základní. Za účelem zachování formální kontinuity všech tří dílů jsme však zachovali název „Basic Czech“. Svým gramatickým a lexikálním složením tato učebnice odpovídá úrovni B2 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.

Postupně se zde rozvíjejí další partie české gramatiky pomocí plynulého a systematického osvojování slovní zásoby a konverzačních frází vážících se k jednotlivým tématům (svátky, vaření, zaměstnání, studium a vzdělání, výchova, svatba, služby, česká historie, kultura, sport, ekonomika, politický systém aj.). Gramatika je jako v předchozích dvou dílech prezentována v přehledných tabulkách. Číslicemi uvedenými za slovesy označujeme příslušnost slovesa k jednotlivým přítentním typům podle jednoduššího, avšak osvědčeného třídění z předchozích dílů: 1. -ám: dělám, 2. -ím: mluvím, 3. -uju: studuju, 4. -u: jedu.

Do příloh jsou zahrnuty souhrnné přehledy prepozic a spojek, přehled těžších sloves, přehledy zvláštních typů skloňování a slovesných valencí (do verbálních frází nejsou však zahrnuta základní slovesa z prvních dvou dílů).

Rádi bychom poděkovali recenzentům učebnice PhDr. Heleně Confortiové, CSc., a prof. PhDr. Karlu Šebestovi, CSc., za jejich cenné připomínky. Zvláštní poděkování patří kolegovi dr. Neilu Bermelovi z Scheffieldské univerzity za korekturu angličtiny.

Ana Adamovičová
Milan Hrdlička
Ústav bohemistických studií
Univerzita Karlova v Praze

Kontakt na autory:
ana.adamovicova@ff.cuni.cz
milan.hrdlicka@ff.cuni.cz

Basic Czech III follows on from Basic Czech I and II. The textbook contains 6 lessons (about 2000 words and phrases). Methodically it's based on a communicative and comparative approach. The textbook can be used both in intensive, two-semesteral and other courses. It's also suitable for individual study. All the exercises have a corresponding answer key in the appendix. All words and phrases used are gathered together in a small Czech-English dictionary at the end of each lesson.

The grammar and lexis used in this volume exceeds the knowledge level usually called "basic". The title "Basic Czech" has been preserved to maintain a formal continuity in all three volumes. The grammatical and lexical structure meets the level B2 of the Common European Framework for Languages.

In this volume other, more complex parts of Czech grammar are gradually developed through continuous and systematic acquisition of lexical and conversational phrases related to particular themes (holidays, cooking, occupation, study and education, upbringing, wedding, services, Czech history, culture, sports, economics, political system, etc.). The grammar is presented – as in the previous volumes – in well-arranged tables. The reference numbers, which accompany the verbs, represent the membership to particular present tense type according to the simpler but well-proven classifications used in the former volumes: (1) -ám: dělám, (2) -ím: mluvím, (3) -uju: studuju, (4) -u: jedu.

The appendix contains an overall survey of prepositions, conjunctions, more difficult verbs, surveys of special types of declension and verbal valence (verbal phrases that don't include the basic verbs used in the previous two volumes).

We would like to thank the reviewers of our textbook, Mrs. Helena Confortiová and Mr. Karel Šebesta for their useful comments and special thanks to our colleague Neil Bermel from the University of Sheffield for proofreading the English text.

Ana Adamovičová
Milan Hrdlička
Institute of Czech Studies
Faculty of Arts
Charles University in Prague

Contact to authors:
ana.adamovicova@ff.cuni.cz
milan.hrdlicka@ff.cuni.cz

LEKCE 14

- 12 JAK TEN ČAS LETÍ!
- 14 JAK SE SLAVÍ VÁNOCE
- 17 CO JEŠTĚ NEVÍME O VAŘENÍ?
- 18 DATIV PLURÁLU
- 23 PLURALIA TANTUM
- 24 CO SE LETOS NOSÍ?
- 27 ZVÍŘATA, BROUCI, PROMIŇTE! JE TO O NÁS, LIDECH!
- 28 TVRDÁ A MĚKKÁ ADJEKTIVA
- 29 PRAVIDELNÁ KOMPARACE ADJEKTIV
- 32 VERBA UTVOŘENÁ Z ADJEKTIV
- 34 PRAVIDELNÁ KOMPARACE ADVERBIÍ
- 37 REKLAMACE – VÝMĚNA ZBOŽÍ
- 38 ZMĚNIT, NEBO VYMĚNIT? MUSÍM SI VZPOMENOUT!
- 39 VYPRÁVÍME POHÁDKY
- 40 NÁDOBÍ
- 41 SLOVÍČKA

LEKCE 15

- 46 S PENĚZI A PŘÁTELI JSOU NĚKDY PROBLÉMY
- 48 LOKÁL PLURÁLU
- 53 INSTRUMENTÁL PLURÁLU
- 57 ŽIVOTOPIS – SHÁNÍME PRÁCI
- 58 CO DĚLAJÍ A KDE PRACUJOU?
- 59 BEZ PRÁCE NEJSOU KOLÁČE
- 61 PREPOZICE S LOKÁLEM, AKUZATIVEM A INSTRUMENTÁLEM
- 63 ZA NAŠICH ČASŮ (ZA + GEN.)
- 66 SLOVESA POHYBU
- 69 KDOKOLI A COKOLI!
- 71 UŽ JSME TADY DVA ROKY! – ČÍSLOVKY
- 76 KOLIK HODIN? V KOLIK HODIN?
- 77 DLOUHO – DÁVNO, TEPRVE – JEN
- 78 PENÍZE A TY
- 81 DŮM A ZAHRADA
- 82 SLOVÍČKA

LEKCE 16

- 86 KOLIK TI JEŠTĚ ZBÝVÁ DO KONCE STUDIA?
- 89 JAK SE VZDĚLÁVÁME
- 91 SUBSTANTIVA CIZÍHO PŮVODU
- 94 NA VLASTNÍ OČI A UŠI, DO VLASTNÍCH RUKOU!
- 97 PANE PŘEDSEDO, NEVÍTE, KDE JE PAN SOUDCE?
- 98 DEJ DÍTĚTI KUS KUŘETE!
- 100 SLOVESA POHYBU
- 108 VIDOVÉ PREFIXY
- 109 KDE? KAM? ODKUD? – KDYKOLI A KDEKOLI!

OBSAH

CONTENTS

- 113 NĚKTERÁ SLOVESA A FRÁZE S INFINITIVEM
- 115 TISKOVÝ MLUVČÍ NA DOVOLENÉ
- 117 JAK ROSTEME, DOSPÍVÁME A STÁRNEME
- 119 VYCHOVALI MĚ DOBRĚ
- 121 JÁ TO TAK NENECHÁM! – NECH TOHO!
- 123 SMYSLY; DLAŇ – PRSTY
- 125 SLOVÍČKA

LEKCE 17

- 130 SVATBA A ROZCHOD
- 132 SVATBA
- 134 PERFEKTIVNÍ A IMPERFEKTIVNÍ SLOVESA
- 139 SLOVESA ODVOZENÁ Z PODSTATNÝCH A PŘÍDAVNÝCH JMEN
- 142 ROZCHOD – CO SE DĚJE?
- 143 JAKÁ BYLA SVATBA?
- 145 VÝZNAMY SLOVESNÝCH PREFIXŮ
- 154 DŮVOD A PŘÍČINA: NE Z LÁSKY, ALE PRO LÁSKU
- 156 Z JAKÉHO DŮVODU? – PŘEDLOŽKY A SPOJKY
- 160 SLUŽBY
- 162 LÁTKY A VZORY
- 163 SLOVÍČKA

LEKCE 18

- 170 KARLOVÁ, NEBO KARLOVA? – JUAN POUČUJE
- 172 PŘIVLASTŇOVACÍ PŘÍDAVNÁ JMÉNA
- 179 STARÉ ČESKÉ POVĚSTI – POVĚST O LIBUŠI
- 180 TRPNÝ ROD
- 184 PRVNÍ ČESKÁ SVĚTICE
- 185 OCHRÁNCE ČESKÝCH ZEMÍ
- 191 VERBÁLNÍ SUBSTANTIVA A ADJEKTIVA
- 196 ZAŽIL JSEM NĚCO ŠPATNÉHO NEBO ÚŽASNÉHO
- 198 ZÁJMENO SVŮJ
- 200 REXLEXIVNÍ SLOVESA
- 204 PŘESTO PŘESE VŠECHNO...
- 206 UMĚNÍ
- 208 SLOVÍČKA

LEKCE 19

- 212 HONZA SE DAL NA POLITIKU
- 214 NEJOBLÍBENĚJŠÍ ČESKÁ JMÉNA
- 216 PROCENTA, ZLOMKY, ČÍSELNÉ VÝRAZY
- 217 DVOJE DVEŘE, TROJE BOTY
- 218 ČESKÁ REPUBLIKA V ČÍSLECH – STATISTICKÉ ÚDAJE
- 219 ČESKÁ REPUBLIKA V ČÍSLECH – EKONOMICKÉ ÚDAJE
- 220 DĚLBA STÁTNÍ MOCI
- 221 ZÁJMENA JENŽ; JEHOŽ; TENTÝŽ

OBSAH

CONTENTS

- 225 ADJEKTIVA NA -Í A -CÍ
- 226 RYCHLEJI, VÝŠE, SILNĚJI
- 227 ZPRÁVY ČTK
- 232 KOLOKVIÁLNÍ ČEŠTINA
- 234 OPAKOVACÍ CVIČENÍ
- 240 PUTOVÁNÍ NAPŘÍČ STOLETÍMI
- 241 TROCHA ZÁBAVY
- 243 GEOMETRICKÉ OBRAZCE A TĚLESA
- 244 SLOVÍČKA

PŘÍLOHY

- 251 ESEJE
- 252 POHYBLIVÉ -E
- 253 MUŽSKÝ ROD NEŽIVOTNÝ: GENITIV NA -A
- 254 NEPRAVIDELNÉ TVARY VE SKLOŇOVÁNÍ SUBSTANTIV
- 255 NESKLONNÁ SUBSTANTIVA
- 256 PREPOZICE
- 259 SPOJKY
- 261 VERBÁLNÍ FRÁZE
- 279 PŘEHLED NĚKTERÝCH SLOŽITĚJŠÍCH SLOVES
- 282 ČESKÁ REPUBLIKA – KRAJE
- 283 DĚDICTVÍ UNESCO V ČESKÉ REPUBLICE
- 284 ČESKÉ KOLEDY
- 287 KLÍČ KE CVIČENÍM

ZKRATKY A SYMBOLY

ABBREVIATIONS AND SYMBOLS

Rody, deklinace a číslo / Genders, declension and number:

M	- maskulinum (mužský rod) / masculine
Mi.	- maskulinum (mužský rod neživotný) / masculine inanimate
Ma.	- maskulinum (mužský rod životný) / masculine animate
F	- femininum (ženský rod) / feminine
N	- neutrum (střední rod) / neuter
h.	- tvrdá deklinace (skloňování) / hard declension
s.	- měkká deklinace (skloňování) / soft declension
sg.	- singulár (jednotné číslo) / singular
pl.	- plurál (množné číslo) / plural

Pády / Cases:

1. Nom./N.	- nominativ
2. Gen./G.	- genitiv
3. Dat./D.	- dativ
4. Ak./A.	- akuzativ
5. Vok./V.	- vokativ
6. Lok./L.	- lokál
7. Instr./I.	- instrumentál

Slovní druhy / Parts of speech:

V	- verbum (sloveso)
S	- substantivum (podstatné jméno)
adj.	- adjektivum (přídavné jméno)
adv.	- adverbium (příslowce)
prep.	- prepozice (předložka)

Slovesa (Verba) / Verbs:

i.	- imperfektivní (nedokonavé)
p.	- perfektivní (dokonavé)
inf.	- infinitiv / infinitive
coll.	- kolokviální výraz (běžně mluvený) / colloquial
indecl.	- nesklonný / indeclinable
dím.	- deminutivum (zdrobnělina) / diminutive
expr.	- expresivní výraz / expressive
lit.	- knižní výraz / literary
vulg.	- vulgární výraz (hanlivý) / vulgar

Symbols (Symbols):

▲	- lexical explanation (lexikální poznámka)
>>	- grammatical explanation (gramatická poznámka)
!	- attention (pozor - všimněte si)
*	- note (poznámka)
●	- topic for discussion (téma do diskuse)

- 12 **JAK TEN ČAS LETÍ!**
HOW TIME FLIES!
- 14 **JAK SE SLAVÍ VÁNOCE**
HOW WE CELEBRATE CHRISTMAS
- 17 **CO JEŠTĚ NEVÍME O VAŘENÍ?**
WHAT WE STILL DON'T KNOW ABOUT COOKING?
- 18 **DATIV PLURÁLU**
THE DATIVE PLURAL
- 23 **PLURALIA TANTUM**
NOUNS WITH ONLY A PLURAL FORM
- 24 **CO SE LETOS NOSÍ?**
WHAT'S IN FASHION THIS YEAR?
- 27 **ZVÍŘATA, BROUCI, PROMIŇTE! JE TO O NÁS, LIDECH!**
SORRY, ANIMALS AND BUGS! IT'S ABOUT US PEOPLE!
- 28 **TVRDÁ A MĚKKÁ ADJEKTIVA**
HARD & SOFT ADJECTIVES
- 29 **PRAVIDELNÁ KOMPARACE ADJEKTIV**
THE REGULAR COMPARISON OF ADJECTIVES
- 32 **VERBA UTVOŘENÁ Z ADJEKTIV**
VERBS DERIVED FROM ADJECTIVES
- 34 **PRAVIDELNÁ KOMPARACE ADVERBIÍ**
THE REGULAR COMPARISON OF ADVERBS
- 37 **REKLAMACE – VÝMĚNA ZBOŽÍ**
MAKING A COMPLAINT – EXCHANGING GOODS
- 38 **ZMĚNIT, ČI VYMĚNIT? MUSÍM SI VZPOMENOUT!**
TO CHANGE OR EXCHANGE? LET ME REMEMBER!
- 39 **VYPRÁVÍME POHÁDKY**
TELLING FAIRYTALES
- 40 **NÁDOBÍ**
DISHES
- 41 **SLOVÍČKA**
VOCABULARY

14 JAK TEN ČAS LETÍ! HOW TIME FLIES!

UŽ JSOU TU ZASE VÁNOCE!

Rok je už pryč, čas letí a Hanna a Juan se zase nemůžou domluvit, kde stráví Vánoce. Je to už klasický problém, který se od té doby, co jsou v Praze, pořád opakuje. Proto se rozhodli, že zůstanou v Praze. Obě rodiny se pochopitelně moc zlobí a naléhají, aby na svátky přijeli k nim do Finska, respektive do Španělska: Vánoce jsou totiž na celém světě rodinným svátkem. Juan to má trochu jednodušší: do Španělska poletí po Silvestru a na Tři krále, kdy se ve Španělsku nejvíce slaví, už bude doma. Hanna to vyřešila tak, že do Prahy pozvala sestřenicí s rodinou. Musela však slíbit, že příští Vánoce stráví v "rodinném kruhu", ať už s Juanem, nebo bez něho, to je jedno. A protože už tady padlo hodně kompromisů, "tradiční české Vánoce" jsou přirozeně jen dalším v řadě. Anebo zdravým projevem adaptability (přizpůsobení se).
Teď Hanna shání dárky **k Vánocům** a taky informace, jak se slaví Vánoce v Čechách.

- ▲ čas letí / běží / utíká / plyne – *flies, flows, passes*
pryč – *over*
od té doby, co – *from/since the time when*
respektive = tj. – *that means*
jednodušší – *simpler*
na Tři krále – *on Epiphany*
však – *however*
ať už..., nebo – *no matter if... or*
padlo hodně kompromisů – *a lot of compromises have been made*

» rodina + ný → *adj. rodinný (svátek, kruh)*

» opakovat něco (Ak.) → něco (Nom.) se opakuje
slavit Vánoce (Ak.) → Vánoce (Nom.) se slaví

The reflexive passive form is used if we don't want to say who carries out the action. The accusative case used in the active form becomes nominative in the passive form.

ČESKÉ VÁNOCE

Hanna: Haló! Ahoj, Hani, neruším?

Hana: Ahoj! Počkej, prosím tě, hned jsem zpátky.
Promiň, málem jsem to spálila.

Hanna: Ty něco vaříš?

Hana: Ale ne, pečú vánoční cukroví.

Hanna: No, to je právě ono! Zrovna se na to chci zeptat! Chystám se oslavovat Vánoce po česku. Jak vypadají tradiční české Vánoce?

Hana: No, holka, to se ptáš opravdu brzy. Zítra je Štědrý večer. Máš co dělat, abys to stihla. Ale ty jsi možná rychlá. Taková průměrná česká hospodyně na Vánoce myslí celý rok: v lednu, když jsou slevy, začíná shánět dárky, pak na chvíli, v době Velikonoc a o dovolené, na Vánoce trochu pozapomene, ale od prvních podzimních dnů už začínají přípravy.

Hanna: Tak to trochu zkrať. Řekni mi jen to nejdůležitější.

Hana: Tak za prvé: několik druhů vánočního cukroví. Moje babička pekla čtrnáct druhů. Cukroví začínáme péct už koncem listopadu, abychom to stihli. Pak vánočka, je to takový tradiční vánoční sladký chleba, dávají se tam rozinky a mandle a vypadá to jako cop.

Hanna: Dá se to koupit?

Hana: To víš, že jo, ale není to ono.

Hanna: No dobře. A co dál?

Hana: Dál tradiční vánoční tabule: rybí polévka, smažený kapr, bramborový salát.

Hanna: Potřebuju přesný recept.

Hana: Pošlu ti ho mailem.

Hanna: Jo, díky. Napiš ale všechno podrobně, včetně všech ingrediencí! Jinak si to nebudu schopná zapamatovat.

Hana: Neboj, napíšu! A ještě jedna věc: velký předvánoční úklid!

Hanna: Jo, myslíš vyluxovat, umýt okna, vyklepat koberce a tak dále.

Hana: Přesně tak. Máš už stromeček?

Hanna: Ano, Juan ho včera přinesl a už jsme ho ozdobili. Ale bojím se, že to všechno nestihnu udělat.

Hana: Víš, jak říká moje babička: kdo se bojí, musí bojovat! Život je boj! Rychle do toho! Neztrácej čas.

Hanna: Jo, jo, já vím... A taky říkáte: Život je pes, že jo?

Hana: Ale taky říkáme, že je krásný... Jo, a nezapomeňte **popřát** Honzovi **k narozeninám**. Bude je oslavovat až po Novém roce.

Hanna: Jéé, málem bych na to zapoměla! A celou dobu na to myslím, no vidíš... Dej mi vědět, až bude oslava!

14

JAK SE SLAVÍ VÁNOCE HOW WE CELEBRATE CHRISTMAS

- ▲ chystat se = připravovat se
málem – *nearly, almost*
nejdůležitější – *the most important*
dá se = lze / je možné – *be possible, can*
až bude – *when*
- po česku – *à la*
To je ono! – *That's it!*
Dej mi vědět! – *Let me know!*
Máš co dělat! – *You have your work cut out for you!*
až po – *only after*

■ 1. Odpovězte:

Na čem se Hanna a Juan nemůžou domluvit?

Jaký mají problém od té doby, co žijou v Praze?

Jak ho vyřešili?

Proč to Juan má jednodušší?

Myslíte si, že Hanna dodrží slib?

Jak budou slavit Vánoce?

Co Hanna ještě neví?

Co dělá Hana?

Jak dlouho se podle Hany průměrná česká hospodyně připravuje na Vánoce?

Jak vypadá tradiční česká vánoční tabule?

Budou Hanna a Juan zdobit stromeček?

Kolik druhů cukroví asi upeče?

Bude mít čas na velký předvánoční úklid?

Čeho se Hanna bojí?

▲ **dodržet slib** – *to keep a promise*

Sliby chyby! – *Promises, promises!*

STARÉ ČESKÉ ZVYKY

V Čechách dárky nosí ježíšek. Je to český Santa Claus.

Jablíčka

Jablíčko rozpůlíme a když je tam hvězdička, budeme šťastní a zdraví celý další rok. Když je tam křížek, znamená to, že budeme mít problémy.

Střevíce

Holky hodí střevíc ke dveřím. Když dopadne špičkou ke dveřím, znamená to, že se holka do roka vdá a odejde z domova.

▲ **jablíčko** = malé jablko

hvězdička = malá hvězda ★; **křížek** = malý kříž +

hodit – *to throw* × **hodit se** – *to suit, go together*

střevíc = dámská bota

dopadnout špičkou ke dveřím – *(a shoe) falls down with its tip towards the door*

do roka – *within a year*

odejít z domova – *to leave home*

HANINY RECEPTY

Smažený kapr

1 kapr

sůl, mouka, 2-3 vajíčka, strouhanka, citron

Kapra rozporcujeme, osolíme, obalíme v mouce, ve vajíčku a ve strouhance a smažíme na rozpáleném oleji dozlatova. Před podáváním pokapeme citronem.

▲ smažíme dozlatova – fry until golden

Bramborový salát

6 velkých brambor

kořenová zelenina: 2-3 mrkve, 1 menší celer, 1 petržel

několik nakládaných okurek, 1 cibule, sůl, pepř

majonéza, kysaná smetana

Brambory uvaříme ve slupce, necháme vychladnout, oloupeme, nakrájíme nadrobno, přidáme mrkev, celer a petržel, které jsme předtím uvařili a nakrájeli, nadrobno nakrájené nakládané okurky a cibuli. Vše promícháme, osolíme a opepříme a přidáme podle chuti majonézu a kysanou smetanu.

A hotovo! Dobrou chuť!

▲ před podáváním – before serving
nechat vychladnout – allow to cool

?

Co všechno musíme udělat, abychom se připravili na Štědrý večer?

Máš rád/a Vánoce? Těšíš se na ně? Proč?

Jak se slaví Vánoce u vás / ve vaší zemi?

Jaká je vaše tradiční vánoční tabule?

Máte nějaké zvláštní zvyky na Vánoce? Dodržujete je?

Kdo u vás nosí dárky?

Máte taky koledy (vánoční písně)?

- Říká se, že jsou Vánoce svátkem klidu a pohody. Myslíš si, že to ještě platí v dnešní hektické době?

! platit – be valid

Připravujeme jídlo	vařit	smažit	dusit	péct	opékat / grilovat
	<i>to cook, boil, make</i>	<i>to fry</i>	<i>to stew</i>	<i>to roast, bake</i>	<i>to grill, barbecue</i>
CO?	kávu polévku rýži vejce brambory	sýr řízek brambory vejce	zeleninu maso	maso dort cukroví	maso klobásu slaninu chleba
JAK?	ve vodě	na oleji	ve vlastní šťávě pod pokličkou	na oleji	na grilu
KDE?	na sporáku na plotně	na sporáku na plotně	na sporáku na plotně	v troubě	na grilu na roštu na ohni
V / NA ČEM?	v hrnci	na pánvi	v kastrolu	na pekáči	

- ▲ Nádobí, stejně jako zelenina a ovoce, má v češtině jen singulár!
Z nádobí jíme: mělký talíř je na hlavní jídlo, hluboký talíř je na polévku (proto říkáme talíř polévky: *plate of soup!*), miska je na salát, pudink, kompot apod.

V nádobí taky vaříme.

Pomocí příborů jíme: polévku lžící, hlavní jídlo vidličkou a nožem. Máme také lžičku.

Vařečku potřebujeme na míchání (někdo výjimečně také na děti!), naběračku na polévku.

Kuchař je muž, který vaří.

Kuchařka je žena, která vaří, ale také kniha receptů!

Syrová zelenina = čerstvá zelenina (nevařená – nedušená) × syrová polévka (ze sýra)

- ▲ HLAD JE NEJLEPŠÍ KUČAŘ!

14 DATIV PLURÁLU THE DATIVE PLURAL

		<i>Nom. sg./pl.</i>	<i>Dativ pl.:</i> Vše nejlepší k / Jdeme k...	
M	<i>hard</i>	svátek	svátkům	-ŮM
M	<i>soft</i>	Vánoce ¹ , Velikonoce ¹	Vánocům, Velikonocům	
N	-o	auto	autům	
	-K-um	centrum, v ^í zum	centrům, v ^í zum	
F	-a	narozeniny ¹	narozeninám	-ÁM
F	-st	místnost + věc, děti	místnostem, věcem, dětem	-EM
F	-e	židle	židlím	-ÍM
	-cons.	kolej	kolejím	
N	-e	moře	mořím	
N	-í	nádraží	nádražím	
	-V-um	jubileum, stipendium	jubileím, stipendiím	

- » **dům** -Ů > -O → **k domům**
- peníze** -Í > -Ě → **k penězům**
- svátek** > < → **k svátkům**
- věci, děti, lidi** → **věcem, dětem, lidem !!!**

M + F + N	TEN svetr	k těm svetrům, sukním, sakům	TĚM
	TA sukně		
	TO sako		
	můj hezký	k mým, tvým hezkým	-ÝM
	tvoje hezká		
	moje hezké		
	její moderní	k jejím moderním	-ÍM
náš, vaše	k naším, vašim	-IM	

¹ Some Czech words have only a plural form. See p. 23

■ 2. Dejte do dativu plurálu:

Čemu nerozumíš?

Nerozumím

ty problémy _____

ty požadavky _____

ta díla _____

ty zprávy _____

ty věty _____

ty básně _____

ty děti _____

ti kamarádi _____

ty jazyky _____

ta slova _____

ty hry _____

ty opery _____

ty písně _____

ti lidi _____

gramatická pravidla _____

jízdní řády _____

italské opery _____

staré texty _____

hloupé komedie _____

nové trendy _____

světoví politici _____

A ty? Já jim taky nerozumím. / Já jim naopak rozumím.

■ 3. Dejte do dativu plurálu:

Co nemáš rád/a? Co ti vadí? Čemu se vyhýbáš?

Vyhýbám se

hlučná místa _____

zakouřené restaurace _____

tučná jídla _____

kořeněné pokrmy _____

sladkosti _____

cizí lidi _____

sprostá slova _____

alkoholické nápoje _____

zbytečné konflikty _____

nebezpečné situace _____

nudní lidi _____

14

DATIV PLURÁLU – CVIČENÍ THE DATIVE PLURAL – EXERCISES

Vyhýbám se

malé děti _____
sváteční obědy _____
cestovní kanceláře _____
tmavé ulice _____
velcí psi _____
černé kočky _____

■ 4. Dejte do dativu plurálu:

Komu blahopřeješ?

Blahopřeju

rodiče _____	k (svátky) _____
kamarádi _____	k (svatba) _____
spolubydlící _____	k (promoce) _____
kamarádky _____	k (úspěch) _____
profesoři _____	k (chytří studenti) _____
přátelé _____	k (narození dítěte) _____

K čemu?

■ 5. Dejte do dativu plurálu:

Nemám nic proti

vaše návrhy _____
naši politici _____
tvoji bratři _____
jeho sestry _____
vaše zvyky _____
jejich tradice _____
tvoji spolubydlící _____

■ 6. Na co máte chuť?

Co si dáš k

brambory _____?	rajská__ omáčka__
těstoviny _____?	bílé víno
chlebíčky _____?	horká__ čokoláda__
palačinky _____?	pivo
bramboráky _____?	maso